

- Goszczyński J., Piłatowski T. 1986. Diet of the common buzzards (*Buteo buteo* L.) and goshawks (*Accipiter gentilis* L.) in the nesting period. *Ecol. Pol.* 34: 655–667.
- Goszczyński J., Gryz J., Krauze D. 2005. Fluctuations of a Common Buzzard *Buteo buteo* population in Central Poland. *Acta orn.* 40: 75–78.
- Gryz J. 2003 msc. Ekologia populacji jastrzębia *Accipiter gentilis* (Linnaeus, 1758) w Lasach Rogowskich. Praca magisterska, SGGW, Warszawa.
- Matusiak J., Wójciak J., Keller M. 2002. Rozmieszczenie, liczebność i efekty lęgów ptaków szponiastych *Falconiformes* w Lasach Strzeleckich. *Not. Orn.* 43: 145–161.
- Miazga M., Ropuszka A., Gustaw W., Siek R., Turski M. 2000. Występowanie myszołowa *Buteo buteo* i jastrzębia *Accipiter gentilis* w krajobrazie rolniczym w okolicach Lublina w roku 1994. *Kulon* 5: 183–193.
- Olech B. 1991. Ochrona ptaków drapieżnych w Kampinoskim Parku Narodowym, stan i wskazania. *Ochr. Przyr.* 49: 65–79.
- Pugaciewicz E. 1996. Lęgowe ptaki drapieżne polskiej części Puszczy Białowieskiej. *Not. Orn.* 37: 173–224.
- Pugaciewicz E. 1997. Zmiany liczebności ptaków drapieżnych w krajobrazie rolniczym Równiny Bielskiej w latach 1983–1996. *Not. Orn.* 38: 183–195.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.
- Wylegała P. 2002. Liczebność i wybiórczość środowiska ptaków szponiastych *Falconiformes* oraz kruka *Corvus corax* w krajobrazie rolniczym Równiny Szamotulskiej w latach 1999–2000. *Not. Orn.* 43: 21–28.
- Zawadzka D. 1996. Rozmieszczenie, wybiórczość środowiskowa, pokarm i rozród kruka (*Corvus corax*) w Wigierskim Parku Narodowym. *Not. Orn.* 37: 225–245.
- Zawadzka D., Zawadzki J. 1998. The Goshawk *Accipiter gentilis* in Wigry National Park (NE Poland) – numbers, breeding results, diet composition, and prey selection. *Acta orn.* 33: 181–190.
- Zielony R. (red.) 1993. Warunki naturalne lasów doświadczalnych Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Rogowie. SGGW, Warszawa.

Jakub Gryz, Dagny Krauze

Zakład Zoologii Leśnej i Łowiecwa, Wydział Leśny SGGW
Nowoursynowska 159, 02-776 Warszawa
Jakub.Gryz@wl.sggw.waw.pl

Jacek Goszczyński

Muzeum i Instytut Zoologii PAN
Wilcza 64, 00-679 Warszawa

Gniazdowanie jerzyka *Apus apus* na stanowiskach naturalnych w Polsce

Jerzyk licznie występuje w całej Europie. Gniazdując na rozległym obszarze od śródziemnomorskich wybrzeży Afryki po północną Skandynawię, zasiedla niemal wszystkie strefy klimatyczne (Cramp 1985, Gory 1997). Pierwotne miejsca gniazdowania, którymi były skały, klify, jaskinie oraz naturalne i opuszczone dziuple, zostały w większości zastąpione budowlami wzniesionymi przez człowieka (Cramp 1985). Wykorzystanie do gniazdowania miejsc pochodzenia antropogenicznego przyczyniło się do ekspansji jerzyka i obecnie jest on uznawany za gatunek synantropijny. Dane o jego gniazdowaniu w osiedlach ludzkich podawali już Kayser (1914), Dunkelmann (1929, 1930) oraz Hammling (1933) (cyt. za Ptaszyk 2000). Obecnie przypadki gniazdowania na skalnych stanowiskach naturalnych oraz w dziuplach drzew należą w Europie Środkowej do rzadkich, natomiast we wschodniej części

kontynentu jerzyki nadal zasiedlają w dużej mierze różnego rodzaju lasy, gniazdując w dziuplach naturalnych oraz wykutych przez dzięcioły (Glutz v. Blotzheim & Bauer 1980). Zasiedlają tam także pionowe odsłonięcia terenu, grzbiety górskie oraz urwiste brzegi rzek (Dementiev & Gladkov 1951). Na terenach zurbanizowanych jerzyki zazwyczaj gniazdują grupowo, tworząc kolonie liczące do kilkudziesięciu par. Natomiast na terenach leśnych gatunek gniazduje zwykle pojedynczo lub w niewielkich grupach, dochodzących wyjątkowo do 80 par (Glutz v. Blotzheim & Bauer 1980, Cramp 1985).

W Polsce jerzyk jest średnio licznym lub licznym gatunkiem lęgowym na terenie całego kraju. Tworzy populacje synantropijne zamieszkujące głównie większe osiedla ludzkie w miastach, a także małe wsie czy nawet pojedyncze zabudowania (Tomiałojć & Stawarczyk 2003). Gniazdowanie jerzyka na stanowiskach naturalnych w Polsce uznawane jest za zjawisko rzadkie. Przypadki takie stwierdzono w skałach Ojcowskiego Parku Narodowego (Bocheński & Oleś 1977, Tomek 1994/95), w Tatrach (Wodzicki 1850, Kocyan 1884, Ferens 1962; cyt. za Tomiałojć 1990) oraz Sudetach (Grabiński 1991, Mikusek 1996, Flousek & Gramsz 1999). Pojedyncze stanowiska podawane są z okolic Zawiercia z kamieniołomu w Niegowonicach oraz ze Strazykowych Skał (Szymczyk 1998). Poza skałami, lęgi tego gatunku notowano także w dziuplach drzew (Sokołowski 1952, Wiśniewska 1957, Bednorz 1997, Pugacewicz 1997, Chmielewski et al. 2004) oraz w norkach ziemnych (Ptaszyk 2000).

W celu poznania aktualnej skali zjawiska przeprowadzono kontrole potencjalnych, naturalnych stanowisk lęgowych. Zaliczono do nich grupy skał wapiennych, ostańce, odsłonięte ściany skalne zlokalizowane na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej, a także skaliste partie w paśmie polskich Karpat (Bieszczady, Tatry, Babia Góra). Do stanowisk naturalnych nie zaliczono ruin zamków i strażnic, które na Jurze są licznie zasiedlane przez ten gatunek. Wstępne kontrole przeprowadzono w latach 2002–2004. Szczegółową eksplorację potencjalnych miejsc gniazdowania przeprowadzono w okresie czerwiec–sierpień 2005. Prace polegały na wyszukiwaniu nowych oraz kontroli znanych stanowisk lęgowych. Za stanowisko zajęte uznawano każdą skałę, w której stwierdzono lęgi przynajmniej jednej pary. Stwierdzenia lęgu dokonywano na podstawie obserwacji ptaków wlatujących do szczelin i otworów oraz osobników karmiących młode. W wyniku przeprowadzonych prac na 12 stanowiskach odnotowano łącznie lęgi 53 par jerzyków (tab. 1).

Stanowiska z Jury stanowią zarówno grupy skał jak i pojedyncze ostańce. Wszystkie wymienione miejsca cechują się dużą ilością szczelin oraz okrągłych otworów krasowych przypominających dziuple, w których ulokowana była większość gniazd. Szczeliny powstające w wyniku pęknięć były zasiedlane rzadziej. Ptaki preferowały nagie, pionowe ściany skalne, unikając partii skał, na których bujnie rozwinięta była roślinność, zarówno w postaci krzewów, jak i roślin zielnych. Otaczające tereny otwarte stanowiła w większości przypadków mozaika pól uprawnych i łąk z dominującymi powierzchniowo ugorami.

Skały, obok dziupli drzew, były podawane jako pierwotne miejsca gniazdowania jerzyka na terenie naszego kraju. Na silny związek tego petrofilnego gatunku ze środowiskiem skalnym wskazują szczątki znajdujące w osadach pochodzących z późnego plejstocenu (Bocheński et al. 2000). Wyniki przeprowadzonych obserwacji wykazały, że gniazdowanie jerzyka w skałach nie ogranicza się tylko do Ojcowskiego Parku Narodowego, ale obejmuje niemal całą Wyżynę Krakowsko-Częstochowską. Liczba stwierdzonych par, oparta na ilości odnalezionych gniazd jest z pewnością wartością minimalną. Obserwacje ptaków, których zachowanie wskazywało na prawdopodobne gniazdowanie (gromadne, głośnie oblatywanie ścian) sugeruje kilkukrotnie wyższą liczbę gniazdujących ptaków.

Jerzyk zasiedla również wysokogórskie skały. Potwierdzono jego występowanie na znanych od dawna stanowiskach w Tatrach, na Kominiarskim Wierchu (1800 m n.p.m.) (tab. 1).

Tatrzańska populacja lęgowa szacowana jest na 100–200 par (Głowaciński & Profus 1992), jednakże szacunek ten nie został poparty żadnymi danymi szczegółowymi. Stanowiska tatrzańskie należą do najwyższych położonych w kraju. Po słowackiej stronie Tatr lęgi jerzyka stwierdzono na wysokości 2000 m n.p.m. (Kropil 2002). W Karkonoszach gnieździ się on do wysokości 1390 m n.p.m. (Flousek & Gramsz 1999). Sugerowane przez Grabińskiego (1991) lęgi na Szczelińcu Małym w Górach Stołowych w latach 1980. oparto jedynie na obserwacji żerujących ptaków. Mimo braku potwierdzenia lęgów w skałach Szczelińca Małego i Szczelińca Wielkiego, w latach 1995 i 2003 widywano stadka ptaków w pobliżu ścian skalnych, a w czerwcu 1995 zaobserwowano tam 22 ptaki (Mikusek & Dyrz 2003). Lęgi w Górach Bystrzyckich sugerować może obserwacja dwóch ptaków z maja 1993 roku krążących wokół polany na zboczu Góry Łysoń (Mikusek 1996). Na Babiej Górze w sezonach lęgowych 2003–2005 obserwowano do czterech zaniepokojonych ptaków krążących przy Diablaku (dane własne), ale mimo dogodnego do lęgów charakteru partii szczytowej nie udało

Tabela 1. Lokalizacja i charakterystyka skalnych stanowisk lęgowych jerzyka *Apus apus* w Polsce w latach 2002–2005

Table 1. Location and characteristics of rocky breeding sites of the Common Swift in Poland in 2002–2005. (1) – site, (2) – location, (3) – number of individuals recorded, (4) – minimum number of nests, (5) – height of the rock, (6) – exposure, (7) – plant cover of the rock, (8) – distance between the nest and the rock top, (9) – habitat surrounding the breeding site, (10) – poor, (11) – average, (12) – strong, (13) – no vegetation, (14) – forest, (15) – open

Stanowisko (1)	Lokalizacja (2)	Liczba stwierdzo- nych osob- ników (3)	Min. licz- ba gniazd (4)	Wyso- kość skały [m] (5)	Wysta- wa ściany (6)	Zaro- śnięcie kopuły (7)	Odległość gniazda od szczytu [m] (8)	Otocze- nie sta- nowiska (9)
Góra Zborów	Podlesic	20	2	10	S	słabe (10)	7	lasy (14)
Okiennik Wielki	Skarzyce	10	1	15	N	słabe	10	otwarte (15)
Skała Strażnica	Przewodzi- szowice	5	1	9	W	słabe	4	otwarte
Łutowskie Skały	Łutowiec	30	5	7	N	słabe	1–5	otwarte
Mirowskie Skały	Mirów	8	4	6	NE	słabe	2–4	otwarte
Rzędkowskie Skały	Rzędkowice	ok. 60	27	7–15	S	umiarko- wane (11)	3–5	otwarte
Góra Jodłowa	Gorzków Nowy	8	1	10	N	słabe	–	otwarte
Góra Zamkowa	Olsztyn	8	1	–	NW	umiarko- wane	–	otwarte
Węzie Skały	Dolina Sąspowska	ok. 10	1	–	–	–	–	otwarte
Turnia Lipczyńskiej	Dolina Będkowska	12	2	20	E	silne (12)	12	lasy
Skała 502 Kominiarski	Jerzmanowice Tatry	10	1	15	NE	słabe	7	otwarte
Wierch Zachodnie	Zachodnie	24	7	–	S	brak (13)	–	lasy

się potwierdzić tam gniazdowania. Nie stwierdzono również obecności ptaków w skalistych partiach Bieszczadów.

Gniazdowanie jerzyka w dziuplach drzew stwierdzono w Wielkopolskim Parku Narodowym, gdzie do roku 1956 kilka par zajmowało stare, dziuplaste sosny (Wiśniewska 1957). Bednorz (1997) podaje informacje o gniazdowaniu pojedynczych par w latach 1990. w starych drzewostanach sosnowych WPN. Gniazdowanie jednej pary w dziupli drzewa stwierdzono w rezerwacie Szwajcaria Nepelska koło miejscowości Neple w woj. lubelskim (Chmielewski et al. 2004). W czerwcu 1987 obserwowano tam ptaka wlatującego do szczeliny po odłamanej konarze drzewa liściastego na wysokości 16–18 m (A. Dombrowski in litt.). W Puszczy Białowieskiej w latach 1985–1994 liczebność populacji gniazdującej w warunkach naturalnych oceniono na 530–630 par, przy czym w rezerwacie ścisłym BPN w roku 1985 gniazdowało 90–95 par (19,9 par/10 km²) (Pugacewicz 1997). Jednakże naruszenia metodyczne powyższej pracy sugerują małą wiarygodność uzyskanych ocen liczebności (Tomiałojć & Wesołowski 1998). Szczegółowe badania prowadzone na powierzchniach próbnym w Białowieskim Parku Narodowym wykazały występowanie jerzyka we wszystkich siedliskowych typach lasu, gdzie osiągał on zagęszczenie w granicach 0,1–0,8 pary/10 ha (Tomiałojć et al. 1984, Tomiałojć & Wesołowski 1996, Wesołowski et al. 2002). Według Pugacewicza (in litt.) jerzyki w Puszczy Białowieskiej preferowały stare łęgi olszowo-jesionowe i grądy niskie ze starymi dębami. Ptaki gniazdowały pojedynczo lub w luźnych skupieniach po kilka par (nie stwierdzono zwartych koloni lęgowych), zajmując głównie dziuple po dzięciole dużym *Dendrocopos major* i dzięciole białogrzbietym *D. leucotos*. Gniazda zlokalizowane były na wysokości 9–26 m w jesionie wyniosłym *Fraxinus excelsior*, olszy *Alnus sp.*, osicie *Populus tremula*, dębie *Quercus sp.* oraz sośnie zwyczajnej *Pinus sylvestris*. W południowej części Puszczy Augustowskiej, między Augustowem i Lipskiem, w roku 1992 znaleziono 7 stanowisk lęgowych jerzyka, na których gniazdowało w sumie 14–17 par (1–4 par na stanowisku). Ptaki

gnieździły się tam głównie w starodrzewach sosnowych, a także w lasach łągowych i łągowych. Dwa stanowiska (zasiedlone przez jedną i 2–4 pary) stwierdzono w roku 1991 w starym borze bagiennym na Czerwonym Bagnie w Kotlinie Biebrzańskiej (E. Pugacewicz in litt.). Łęgi jerzyków w drzewostanach były także często notowane na Słowacji. W lasach dębowych oraz w drzewostanach naturalnych zagęszczenie osiąga tam 1,3–3,9 pary/10 ha (Kropil 2002). Do gatunków drzew preferowanych jako miejsca łągowe należą w środkowej Europie sosna zwyczajna oraz dąb (Glutz v. Blotzheim & Bauer 1980).

Z okolic Genowefy (gm. Kleczew, woj. wielkopolskie) pochodzą obserwacje z czerwca 1994 wskazujące na zajmowanie przez jerzyki ściany odkrywki węgla brunatnego. Obserwowano tam ptaki wlatujące wielokrotnie do nerek po brzegówkach *Riparia riparia*. Populację tę oceniono wówczas na co najmniej 7 par (Ptaszyk 2000).

Jerzyki mogą się także gnieździć w skrzynkach łągowych umieszczonych w drzewostanach. Hammling (1933, cyt. za Ptaszyk 2000) stwierdził zajęcie skrzynki łągowej w drzewostanie sosnowym koło Międzychodu (woj. wielkopolskie). Przypadki takie stwierdzono także w Lasówce, Bystrzycy Kłodzkiej i Wrocławiu, gdzie jerzyki zajmowały budki łągowe dla szpaków *Sturnus vulgaris* (Grabiński 1991).

Nowoczesna architektura miejska oraz modernizacja i konserwacja istniejących budynków silnie zmniejszają ilość potencjalnych miejsc gniazdowych jerzyka (Cramp 1985). Stanowiska łągowe w dziuplach drzew oraz w norkach ziemnych należą do szeroko dostępnych, lecz przypuszczalnie efemerycznych. Natomiast stanowiska zlokalizowane w skałach zdają się być miejscami stabilnymi i w mniejszym stopniu podatnymi na zmiany zachodzące w środowisku. Znaczna ich liczba leży na terenie rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych czy parków narodowych. Potencjalnym zagrożeniem tych stanowisk jest masowa i nieorganizowana turystyka skałkowa. Jednakże gniazdowanie jerzyków stwierdzano w wielu miejscach pomimo intensywnej penetracji wspinaczkowej, chociaż nie wiadomo, jaki wpływ na łągi wywiera częsta obecność ludzi.

Na stanowiskach naturalnych w Polsce jerzyki nie tworzą licznych zgrupowań łągowych, poza niektórymi miejscami w skałach. Na terenie kraju można wskazać dwa ośrodki stosunkowo częstego występowania jerzyka na stanowiskach naturalnych. Są to skałki Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej oraz tereny leśne północnego Podlasia (Puszcza Białowieska, Puszcza Augustowska, Czerwone Bagno). Wśród wschodnioeuropejskich populacji gniazdowanie w dziuplach drzew wydaje się być zjawiskiem powszechnym, a przez Polskę przebiega przypuszczalnie strefa graniczna populacji synantropijnych i gnieźdzących się na stanowiskach naturalnych. Niewielka ilość informacji o gniazdowaniu tego gatunku w dziuplach drzew z innych regionów kraju może jednak wynikać z trudności w wykrywaniu tego typu stanowisk.

Serdeczne podziękowania składamy Teresie Tomek oraz Eugeniuszowi Pugacewiczowi, którzy udostępnili nam swoje niepublikowane dane. Annie Lisowskiej dziękujemy za pomoc w zbieraniu materiału. Ludwikowi Tomiałojciewi dziękujemy za uwagi do pierwszej wersji pracy.

Summary: Nesting of the Common Swift *Apus apus* at natural sites in Poland. Breeding of Common Swifts at natural rocky sites and in tree hollows is very uncommon in Central Europe. The paper presents cases of such breeding recorded in Poland. Preliminary controls performed in 2002–2004, and careful exploration of potential nest sites in the period June–August 2005 revealed broods of jointly 53 pairs at 12 sites. The species breeding in rocks was observed almost in the whole Kraków–Częstochowa Upland. Rocky sites in the Kraków–Częstochowa Jura included both groups of rocks and island mountains. The birds preferred bald sheer rock walls, avoiding the sections of rocks covered by vegetation; they also inhabited alpine rocks. The species occurrence on Mt.

Kominiarski Wierch in the Tatras was confirmed, whereas no broods were discovered on Mt. Babia Góra or in the Bieszczady Mts. Commons Swifts breeding in forest seems to be a comparatively frequent phenomenon in north-eastern Poland (Białowieża Primaeval Forest, Augustów Forest, Czerwone Bagno bogs). There, the birds prefer mature tree stands, occupying mainly hollows after woodpeckers. At natural sites in Poland Common Swifts do not make large breeding aggregations, except at some sites among rocks. In the east-European populations, nesting of the Common Swift in tree hollows seems to be common; the belt dividing synanthropic populations from those breeding at natural sites presumably runs across Poland.

Literatura

- Bednorz J. 1997. Ptaki Wielkopolskiego Parku Narodowego. *Prace Zakł. Biol. i Ekol. Ptaków UAM*, 8: 1–68.
- Bocheński Z., Lasota–Moskalewska A., Bocheński Z., Tomek T. 2000. *Podstawy archeozoologii. Ptaki*. PWN, Warszawa.
- Bocheński Z., Oleś T. 1977. Ptaki Ojcowskiego Parku Narodowego. *Acta zool. cracov.* 22: 319–370.
- Chmielewski S., Dombrowski A., Smoleński T., Zawadzki J. 2004. Awifauna łąkowa doliny dolnego Bugu. *Kulon* 9: 3–37.
- Cramp S. (ed.). 1985. *The Birds of the Western Palearctic*. 4. Oxford University Press.
- Dementiev G.P., Gladkov N.A. (eds). 1951. *Pticy Sovetskogo Sojuza*. 1. Sovetskaja Nauka, Moskwa.
- Grabiński W. 1991. W: Dyrz A., Grabiński W., Stawarczyk T., Witkowski J. *Ptaki Śląska. Monografia faunistyczna*, ss. 286–288. Uniwersytet Wrocławski.
- Flousek J., Gramsz B. 1999. Atlas hnízdního rozšíření ptaku Krkonos (1991–94). *Krkonoski Nar. Park. Vrchlabí*.
- Glutz v. Boltzheim U.N., Bauer K. (red.). 1980. *Handbuch der Vögel Mitteleuropas*. 9. Akademische Verlagsgesellschaft, Wiesbaden.
- Głowaciński Z., Profus P. 1992. Structure and vertical distribution of the breeding bird communities in Polish Tatra National Park. *Ochr. Przyr.* 50: 65–94.
- Gory G. 1997. Swift *Apus apus*. W: Hagemeyer W.J.M., Blair M.J. (eds). *The EBCC Atlas of European Breeding Birds. Their Distribution and Abundance*, ss. 426–427. T&AD Poyser, London.
- Kropil R. 2002. Dáždňovník obyčejný (*Apus apus*). W: Danko Š., Darolová A., Krištín A. (eds). *Rozšíření vtákov na Slovensku*, ss. 383–384. VEDA, Bratislava.
- Mikusek R. 1996. Ptaki łąkowe Gór Bystrzyckich. *Ptaki Śląska* 11: 81–114.
- Mikusek R., Dyrz A. 2003. Ptaki Gór Stołowych. *Not. Orn.* 44: 89–119.
- Ptaszyk J. 2000. *Apus apus* (L., 1758) – jerzyk. W: Bednorz J. et al. *Ptaki Wielkopolski. Monografia faunistyczna*, ss. 324–326. Bogucki Wyd. Nauk., Poznań.
- Pugacewicz E. 1997. Ptaki łąkowe Puszczy Białowieskiej. *PTOP, Białowieża*.
- Sokołowski J. 1952. Ptaki Gór Świętokrzyskich. *Ochr. Przyr.* 20: 33–89.
- Szymczyk A. 1998. Ptaki i obszary ornitologicznie cenne zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Katowickiego. Zarząd Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych. Dąbrowa Górnicza.
- Tomek T. 1994/1995. Zmiany w faunie ptaków Ojcowskiego Parku Narodowego. *Prądnik* 9: 241–250.
- Tomiałojć L. 1990. *Ptaki Polski: rozmieszczenie i liczebność*. PWN, Warszawa.
- Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. *Rozmieszczenie, liczebność i zmiany*. PTPP „pro Natura”, Wrocław.
- Tomiałojć L., Wesołowski T. 1996. Structure of a primaeval forest bird community during 1970s and 1990s (Białowieża National Park, Poland). *Acta Ornithol.* 31: 133–154.
- Tomiałojć L., Wesołowski T. 1998. Uwagi krytyczne o książce E. Pugacewicza (1997) „Ptaki łąkowe Puszczy Białowieskiej” Wyd. Północnopodlaskiego Tow. Ochrony Ptaków. Białowieża. *Not. Orn.* 39: 182–186.
- Tomiałojć L., Wesołowski T., Walankiewicz W. 1984. Breeding bird community of a primaeval temperate forest (Białowieża National Park, Poland). *Acta Ornithol.* 20: 241–310.

- Wesołowski T., Tomiałojć L., Mitrus C., Rowiński P., Czeszczewik D. 2002. The breeding bird community of a primaeval temperate forest (Białowieża National Park, Poland) at the end of the 20th century. *Acta Ornithol.* 37: 27–45.
- Wiśniewska K. 1957. Wyniki wstępnych badań nad ptakami Wielkopolskiego Parku Narodowego. *Przyr. Pol. Zach.* 1, 1–2: 121–128.

Przemysław Kurek
Michał Ciach

Zakład Zoologii Leśnej i Łowiectwa, Wydział Leśny Akademii Rolniczej w Krakowie
al. 29 Listopada 46, 31-425 Kraków
kurekp3@wp.pl
mciach@ar.krakow.pl

Niezwykłe miejsce gniazdowania kraski *Coracias garrulus*

W latach 2001–2002 wyszukując stanowisk kraski na Podkarpaciu stwierdziliśmy bardzo nietypową lokalizację jej gniazda. W miejscowości Wydrze, pow. Łącut, woj. podkarpackie obserwowaliśmy parę krasek gniazdującą pod dachem budynku, w którym znajdowała się ferma kur. Gniazdo było zlokalizowane pod blaszanym dachem na wys. 5 m od ziemi pomiędzy dachem a drewnianymi belkami podtrzymującymi konstrukcję dachową w niewielkim załomie w murze. Wlot do gniazda był na tyle wąski, iż dorosłe ptaki z trudem przeciskały się przez szczelinę w murze. Chcąc nakarmić młode bezpośrednio wlatywały do gniazda trzymając duże owady w dziobie, a czasami siadały na krótko na pobliskich drze-

